

Nr 178.

Ankom till riksdagens kansli den 26 maj 1928 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till bekämpande av arbetslösheten jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

Uti den till riksdagen den 4 januari 1928 avlåtna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov för budgetåret 1928—1929 har Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln föreslagit riksdagen (punkt 8 av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över socialärenden för nämnda dag) att i avvaktan på den proposition, som kunde komma att avlätas i ämnet, till bekämpande av arbetslösheten för budgetåret 1928—1929 beräkna ett extra reservationsanslag av 3,000,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, den 9 mars 1928 dagtecknad proposition (nr 161), under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att till bekämpande av arbetslösheten, i huvudsaklig överensstämmelse med i statsrådsprotokollet angivna grunder, under femte huvudtiteln, avdelningen sociala verk och inrättningar, underavdelningen arbetsfred, arbetsförmedling, arbetarskydd m. m., för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 3,000,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till återopade statsrådsprotokollet.

Av 1922 års riksdag beviljades, i anledning av den på socialdepartementets föredragning avlåtna propositionen nr 11, för bekämpande av arbetslösheten dels på tilläggsstat för nämnda år reservationsanslag till sammanlagt belopp av 85,000,000 kronor, dels ock på extra stat för tiden 1 januari—30 juni 1923 ett reservationsanslag å 5,000,000 kronor. Härförutom anvisades, med bifall till den på kommunikationsdepartementets föredragning avlåtna propositionen nr 12, för liknande ändamål på tilläggsstat för år 1922 under titeln »Utgifter för kapitalökning, statens affärsverksamhet» ett reservationsanslag å 5,000,000 kronor att utgå av lånemedel.

I statsverkspropositionen till 1923 års riksdag (femte huvudtiteln, punkt 20) anförde dåvarande chefen för socialdepartementet, bland annat, att det enligt hans mening icke vore möjligt att vid tiden för nämnda propositions avlåtande göra några fullt tillförlitliga beräkningar angående arbetsmarknadens läge under den då återstående delen av vintern 1922—1923 och än mindre angående dess förändringar under hela budgetåret 1923—1924. Han anhöll därför att senare under 1923 års riksdag få förelägga Kungl. Maj:t

Bihang till riksdagens protokoll 1928. 6 saml. 84 häft. (Nr 178—179.) 1900 28 1

förslag i förevarande ämne. Emellertid syntes honom nödig försiktighet bjuda att i avbidan på frågans slutliga behandling å riksstaten beräkna ett anslag för arbetslöshetens bekämpande å förslagsvis 5,000,000 kronor.

Med bifall till den av föredragande departementschefen sålunda gjorda hemställan föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att i avvaktan på den proposition, som kunde komma att avlätas i ämnet, för bekämpande av arbetslösheten för budgetåret 1923—1924 beräkna ett extra reservationsanslag av 5,000,000 kronor.

Efter det departementschefen sedermera i skrivelse den 28 april 1923 anmodat statens arbetslöshetskommission att avgiva förslag rörande den framställning till riksdagen i nu ifrågavarande ärende, vartill då rådande förhållanden gäve anledning, avgav kommissionen den 11 maj 1923 det sålunda begärda utlåtandet. I detta utlåtande framlade kommissionen en beräkning över tillgångar och utgifter å anslaget för bekämpande av arbetslösheten intill utgången av budgetåret 1923—1924. På grundval av denna beräkning anförde kommissionen, att den icke funne det erforderligt att av 1923 års riksdag begära något anslag för bekämpande av arbetslösheten.

I skrivelse den 17 maj 1923, nr 233, gav Kungl. Maj:t sedermera riksdagen tillkänna, att Kungl. Maj:t icke komme att till 1923 års riksdag avlåta proposition i det under punkt 20 i femte huvudtiteln av statsverkspropositionen för nämnda år omförmälda ärendet angående anslag för budgetåret 1923—1924 för bekämpande av arbetslösheten, i följd varav medel för berörda ändamål ej vidare behövde beräknas å staten för nämnda budgetår.

Emellertid hade Kungl. Maj:t i proposition den 4 maj 1923, nr 230, på socialdepartementets föredragning föreslagit riksdagen medgiva, att för vidtagande av åtgärder till lindrande av nöden bland vissa arbetslösa järnbruksarbetare finge av femte huvudtiteln allmänna besparingsfond tagas i anspråk ett belopp av förslagsvis 70,000 kronor.

Denna proposition blev av riksdagen bifallen (riksdagens skrivelse nr 206).

Ytterligare är att nämna, att riksdagen, i anledning av ett i 1923 års statsverksproposition på kommunikationsdepartementets föredragning framställt förslag, för sådana arbeten för telegrafverkets, statens järnvägars och statens vattenfallsverks räkning, vilka kunde påkallas för bekämpande av arbetslösheten, för budgetåret 1923—1924 anvisade ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor att utgå av lånemedel (riksdagens skrivelse nr 295).

För budgetåret 1924—1925 gjorde arbetslöshetskommissionen icke hemställan om anvisande av något ytterligare anslag för bekämpande av arbetslösheten. I anslutning härtill begärde Kungl. Maj:t icke något anslag för ifrågavarande ändamål för nämnda budgetår.

I proposition till 1924 års riksdag, nr 113, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att för färdigställande av vissa utav Norrlands statsarbeten påbörjade arbetsföretag finge användas, intill ett belopp av 1,750,000 kronor, de av 1922 års riksdag för bekämpande av arbetslösheten beviljade reservationsanslagen.

Detta förslag blev av riksdagen bifallet (riksdagens skrivelse nr 128).

I en den 23 maj 1924 till riksdagen avlåten proposition (nr 229) föreslog Kungl. Maj:t sedermera riksdagen medgiva, att för färdigställande av vissa utav Södra Sveriges statsarbeten påbörjade arbetsföretag finge användas, intill ett belopp av 1,350,000 kronor, de nyssnämnda, av 1922 års riksdag beviljade reservationsanslagen.

Jämväl detta förslag blev av riksdagen bifallet (riksdagens skrivelse nr 294).

I skrivelse den 9 december 1924 uttalade sig arbetslöshetskommissionen angående behovet av medel till arbetslöshetens bekämpande under budgetåret 1925—1926. Kommissionen anförde därvid, att behållningen å de anslag, som av 1922 års riksdag anvisats för ifrågavarande ändamål, den 1 november 1924 utgjort 8,264,000 kronor. Då kostnaderna för kommissionens verksamhet under de tio första månaderna av år 1924 uppgått till omkring 4,220,000 kronor och totalkostnaderna under nämnda år sannolikt icke komme att överstiga 5 miljoner kronor, syntes det kommissionen vara grundad anledning antaga, att de medel, varöfver kommissionen förfogade, skulle förslå till finansierandet av hjälpverksamhetens kostnader första halvåret 1926. På grund härav funne kommissionen det icke påkallat att hemställa om utverkande hos 1925 års riksdag av ytterligare anslag till arbetslöshetens bekämpande.

Med hänsyn till vad kommissionen sålunda uttalat anförde föredragande departementschefen i statsverkspropositionen till 1925 års riksdag (femte huvudtiteln, sid. 37), att han ansåge sig icke böra föreslå Kungl. Maj:t att av riksdagen äska något nytt anslag till arbetslöshetens bekämpande. I enlighet härmed begärde Kungl. Maj:t icke något anslag till ändamålet för budgetåret 1925—1926.

I proposition till 1926 års riksdag, nr 213, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att för bekämpande av arbetslösheten för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 8,000,000 kronor.

Sistnämnda proposition bifölls av riksdagen (riksdagens skrivelse nr 344).

I proposition till 1927 års riksdag nr 236, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att för bekämpande av arbetslösheten för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 5,000,000 kronor. Förslaget grundade sig på framställning av arbetslöshetskommissionen i skrivelse den 24 november 1926. I denna skrivelse framlade kommissionen en beräkning över tillgångar och skulder å anslaget till bekämpande av arbetslösheten. På grundval av denna beräkning anförde kommissionen, att av de till buds stående medlen för bestridande av de med hjälpverksamheten förenade kostnaderna ett belopp av omkring 3,325,000 kronor skulle kunna förväntas den 1 juli 1927 återstå och alltså bliva disponibelt för budgetåret 1927—1928. Beträffande frågan om erforderliga medel för sistnämnda budgetår uttalade kommissionen, att arbetslösheten icke kunde väntas då bliva av mindre omfattning än under budgetåret 1926—1927 och att endast en lycklig utveckling av den industriella produktionen och det ekonomiska livet i öfrigt kunde påverka förhållandena i motsatt riktning. Med hänsyn till osäkerheten vid bedömande av arbetsmarknadens framtida gestaltning samt till behovet av medel, som kunde i verksamheten användas som rörelsekapital och såsom reserv för oförutsedda utgifter, ansåg kommissionen, att anslaget för budgetåret 1927—1928 borde beräknas till nyssnämnda belopp 5,000,000 kronor.

I en senare ingiven promemoria, dagtecknad den 15 februari 1927, anförde kommissionen, att det alljämt mötte svårighet att grunda förslag om erforderliga medel för budgetåret 1927—1928 på annat än vaga sannolikhetsberäkningar. Behovet av en medelsreserv berodde bland annat därpå, att beräkningen av kostnaderna vore grundad på att de bidrag, som inflöte från kommissionens uppdragsgivare för nödhjulsarbetens utförande, komme att bliva oförändrade. Någon garanti härför funnes emellertid icke, varför en viss säkerhetsmarginal syntes vara behöflig.

Så länge den industriella produktionen icke visade tendenser till en mera påtaglig expansion, varigenom de båda senaste årens ökade arbetskraftsöverskott och de säsongarbetslösas lediga armar kunde tagas i anspråk, syntes man knappast kunna räkna med något egentligt omslag i arbets-

marknadens gestaltning under den närmaste framtiden. Någon sådan förändring i det allmänna läget, som motiverade en sänkning av det av kommissionen i skrivelse den 24 november 1926 föreslagna beloppet av 5,000,000 kronor, hade enligt kommissionens i nämnda promemoria uttalade uppfattning icke heller inträffat sedan dess. Däremot syntes det icke uteslutet, att staten under det kommande budgetåret nödgades träda in hjälpande i något större utsträckning än tillförne, därest icke arbetsmarknadens läge komme att undergå en avsevärd förbättring på de områden, där tecken till en ljusning för närvarande icke vore direkt skönjbara. Kommunernas bärkraft måste nämligen i många fall antagas bliva ytterligare försvagad till följd av den långvariga arbetslöshetens tryck.

Kommissionen vidhöll därför sitt tidigare förslag.

Till detta förslag anslöt sig även departementschefen, under anförande, bland annat, att det icke vore uteslutet, att arbetslösheten kunde komma att stiga, att en utvidgning av statens hjälpverksamhet därigenom skulle kunna bli nödvändig, samt att därför en viss reserv för oförutsedda händelser syntes oundgängligen erforderlig.

Med bifall till den i enlighet härmed gjorda framställningen beviljade 1927 års riksdag (skrivelse den 8 juni 1927 nr 270) för budgetåret 1927—1928 till bekämpande av arbetslösheten ett extra reservationsanslag av 5,000,000 kronor.

Gällande författningsbestämmelser angående statsbidrag till arbetslöshets-hjälpen äro sammanfattade i en kungörelse av den 7 juli 1922 (nr 419), som länder till efterrättelse tills vidare, så länge anslag för ifrågasvarande ändamål utgår.

Därjämte har riksdagen vid särskilda tillfällen uttalat sig angående principerna för den statliga hjälpverksamheten för arbetslösa. Sålunda meddelade 1922 års riksdag — efter det Kungl. Maj:t den 10 mars nämnda år fattat beslut, innefattande jämkning i vissa avseenden av dittills gällande regler — i skrivelse den 7 juni 1922, nr 291, nya direktiv för bedrivande av berörda verksamhet, därvid särskilt spörsmålet om arbetskonflikts inverkan å den av staten lämnade arbetslöshetshjälpen behandlades.

Vidare beslöt 1923 års riksdag i anledning av en till riksdagen avlåten proposition, nr 52, att vid utövanDET av omförmälda verksamhet skulle, utöver då gällande direktiv, tillämpas vissa av statsutskottet närmare angivna regler för yrkesbestämningen (riksdagens skrivelse den 13 april 1923, nr 79).

Med anledning av ett av Kungl. Maj:t meddelat beslut rörande hjälpverksamheten i ett speciellt fall av arbetskonflikt upptogs vid behandlingen av Kungl. Maj:ts förenämnda proposition nr 213 till 1926 års riksdag frågan om riktlinjerna för utövande av hjälpverksamheten i fall av arbetskonflikt till förnyat skärskådande såväl i statsutskottet (utlåtande nr 168) som vid ärendets behandling i riksdagens kamrar. I överensstämmelse med vad statsutskottet i detta avseende hemställt, gjorde riksdagen i sin förut omförmälda skrivelse nr 344, i vilken riksdagen anmälde sitt beslut om anvisande av nytt anslag till bekämpande av arbetslösheten, vissa uttalanden i fråga om direktivens tillämpning. Beträffande dessa uttalanden må hän-

visas till den redogörelse, som lämnats därför i 1927 års proposition i motsvarande fråga (nr 236 sid. 5).

Genom beslut den 18 juni 1926 förordnade sedermera Kungl. Maj:t, att ett exemplar av berörda riksdagsskrivelse skulle överlämnas till statens arbetslöshetskommission till kännedom och efterrättelse.

För användningen av det för innevarande budgetår anvisade anslaget gälla de för motsvarande anslag för budgetåret 1926—1927 fastställda grunderna.

I samband med Kungl. Maj:ts förevarande proposition har utskottet till behandling förehäft vissa inom riksdagen väckta motioner.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren, nr 291, av herr *G. Möller* m. fl. och den andra inom andra kammaren, nr 463, av herr *P. A. Hansson* m. fl. har hemställts, att riksdagen måtte besluta att till arbetslöshetens bekämpande anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra reservationsanslag — att utgå i huvudsaklig överensstämmelse med i nämnda motioner angivna riktlinjer — å 8,000,000 kronor.

I en inom andra kammaren av herr *O. Järte* m. fl. väckt motion, nr 519, har hemställts, att riksdagen må, i överensstämmelse med de förslag till ändring i nuvarande grunder för den statliga arbetslöshetspolitiken, som i motionen framställts, för arbetslöshetens bekämpande under femte huvudtiteln för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 1 miljon kronor.

I en inom andra kammaren av herr *J. P. Dahlén* m. fl. väckt motion, nr 469, har vidare hemställts,

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 161 måtte bevilja ett förslagsanslag å 30 miljoner kronor att användas för understödande av kommunala och anordnandet av statliga produktiva arbeten för de arbetslösa,

att riksdagen måtte såsom villkor för anslagets användande föreskriva, att arbetslöshetskommissionen avskaffas samt att hjälpverksamheten för de arbetslösa organiseras så, att ledningen därav lägges direkt under social departement och att kommunerna erhålla rätt att driva en självständig arbetslöshetspolitik,

att riksdagen vid beviljande av ovan nämnda anslag måtte fastställa sådana direktiv för hjälpverksamheten, att alla ofövällat arbetslösa skola i möjligaste mån beredas arbete vid av kommuner eller stat anordnade produktiva hjälparbeten och att, därest i något fall sådant arbete ej kan beredas de arbetslösa, dessa beviljas understöd efter de grunder, som i motionen framhållits.

Slutligen hava fru *Christina Ekberg* och fru *Olivia Nordgren* i en inom andra kammaren väckt motion, nr 520, med instämmande i yrkandet i motionen II:463, hemställt, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utfärdande av sådana föreskrifter angående statsbidrag till ar-

betslöshetshjälp, att i motionen angivna personer måtte komma i åtnjutande av sådant understöd, som omförmäles i § 3 kungl. kungörelsen angående statsbidrag till arbetslöshetshjälp den 7 juli 1922.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina förslag, får utskottet hänvisa till motionerna.

*Utskottets
yttrande.*

I likhet med departementschefen anser utskottet, att åtgärder från statens sida till bekämpande av arbetslösheten alltjämt äro av behovet påkallade.

Enligt Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag skulle statens hjälpverksamhet för de arbetslösa under nästkommande budgetår bedrivas under i huvudsak samma former som under de senaste åren varit fallet. Enda avvikelserna är, att enligt det nu framlagda förslaget statsbidrag till statskommunala arbeten skulle utgå med intill 50 % av det belopp, som sammanlagt utbetalas till de arbetslösa, vilka beretts arbete vid dylikt arbetsföretag. Därvid skulle dock iakttagas, att statsbidraget för dag och person ej finge uppgå till högre belopp än 50 % av den för företaget fastställda nödhjälpslönen och ej heller överstiga ett belopp av 3 kronor, dock att Kungl. Maj:t skulle kunna, då särskilda omständigheter föranledde därtill, medgiva, att statsbidraget finge utgå med högre belopp. För närvarande gäller, att statsbidrag till kommunalt arbetsföretag utgår för det antal hela arbetsdagar, under vilka arbete vid företaget beredes arbetslösa, med högst det belopp för varje dag och arbetslös, som, därest kontant arbetslöshetsunderstöd utgått, kan antagas hava tillkommit kommunen såsom statsbidrag till sådant understöd åt de i företaget anställda arbetslösa. På grund av dessa bestämmelser kan statsbidraget för dag och arbetslös som regel uppgå till högst 1 krona för dag för icke familjeförsörjare samt för barnlös familjeförsörjare till högst 1 krona 50 öre för dag. För familjeförsörjare med barn kan utöver sistnämnda belopp utgå ett statsbidrag av högst 30 öre för varje inom eller utom äktenskapet fött barn. — Efter särskilt av Kungl. Maj:t meddelat beslut kan dock statsbidraget utgå med högre belopp.

Till Kungl. Maj:ts förslag i nu nämnda hänseende har utskottet velat giva sin anslutning. I övrigt har utskottet funnit skäl icke föreligga för ändring i grunderna för statsbidrags åtnjutande.

Vad anslagsfrågan angår, har, såsom nämnts, Kungl. Maj:t äskat ett belopp av 3,000,000 kronor. Motionsvis har ifrågasatts anvisandet av anslag å 30,000,000 kronor, 8,000,000 kronor och 1,000,000 kronor. Utskottet får för sin del och på de skäl, departementschefen anfört, tillstyrka beviljande av det av Kungl. Maj:t äskade beloppet.

Av vad utskottet sålunda anfört framgår, att utskottet icke kan tillstyrka de i motionerna I: 291, II: 463, 469 och 519 gjorda yrkandena. Vad angår den i motionen II: 520 gjorda hemställan har utskottet med hänsyn till de konsekvenser ett bifall till de av motionärerna påyrkade ändringarna i grunderna för försörjningspliktig nödhjälpsarbetares rätt till s. k. ortstillägg skulle medföra, icke kunnat förorda ändringarna ifråga.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition och med avslag å herrar Möllers m. fl., P. A. Hanssons m. fl., Dahléns m. fl. Järtes och fruarna Ekbergs och Nordgrens ovanberörda motioner I: 291, II: 463, 469, 519 och 520, till bekämpande av arbetslösheten, i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen i statsrådsprotokollet den 9 mars 1928 förordade grunder, under femte huvudtiteln, avdelningen sociala verk och inrättningar, underavdelningen arbetsfred, arbetsförmedling, arbetarskydd m. m., för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 3,000,000 kronor.

Stockholm den 26 maj 1928.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:
från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, A. C. Lindblad, Olof Olsson, J. L. Widell, J. Nilsson* i Malmö, *O. Bergqvist, C. P. V. Nilsson* i Gränebo, *C. I. Asplund, J. B. Johansson* i Fredrikslund, *J. Clemedtson, K. A. W. Björck,* och *D. Hansén*;

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *K. V. Rydén, C. R. Jansson* i Falun, *P. Nilsson* i Bonarp, *L. J. Carlsson-Frosterud, O. Olsson* i Kullenbergstorp, *A. Åson Törnkvist* i Karlskrona, *B. F:son Holmgren, O. Andersson* i Höör, *O. E. F. Järte, A. Danielsson* och *C. A. Anderson* i Storegården.

Reservationer:

1) av herrar *Lindblad, Olof Olsson, Nilsson* i Malmö, *Asplund, Björck, Anderson,* i Råstock, *Rydén, Jansson* i Falun, *Carlsson-Frosterud, Törnkvist* i Karlskrona och *Andersson* i Höör, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Av den i motionerna I: 291 och II: 463 lämnade utredningen synes utskottet otvetydigt framgå, att den mycket omfattande arbetslösheten kräver en väsentligt vidgad hjälpverksamhet, därest icke obotlig skada skall tillfogas samhället. Utskottet måste i anslutning till denna sin principiella uppfattning hävda, att den statliga understödsverksamheten bör omfatta samtliga oförvitliga arbetslösa, därvid kontanta understöd i erforderlig utsträckning böra lämnas. I fråga om reglerna för kontantunderstödens fastställande håller utskottet före, att berörda understöd icke, på sätt hittills skett, böra schematiskt fastställas till halva den av arbetslöshetskommissio-

nen för varje ort fastställda grovarbetarelönen utan så avpassas, att de giva den arbetslöse nödortförsörjning.

Vidkommande de för nu förevarande hjälpverksamhet i övrigt gällande direktiven finner sig utskottet icke kunna underlåta att giva uttryck åt den uppfattningen, att fullgiltig anledning föreligger att till ny prövning upptaga frågan om en revision av de bestämmelser, vilka nu så gott som kategoriskt utesluta vissa stora arbetaregrupper från det allmännas hjälp. Särskilt vill utskottet framhålla, att arbetslös person bör principiellt anses stå utanför arbetskonflikterna och att alltså avstängning från arbetslöshetshjälp icke må ifrågakomma under strejk eller lockout; dock att självfallet den person, som deltagar i strejk eller är föremål för lockout, icke må erhålla arbetslöshetshjälp. Vidare bör arbetsplats, vid vilken arbetskonflikt pågår, ej hänföras till den öppna arbetsmarknadens arbetstillfällen och arbetslös alltså icke anses skyldig att taga anställning å sådan arbetsplats vid äventyr att arbetslöshetshjälpen eljest indrages.

Den genom beslut av 1926 års riksdag införda regeln, att arbetslös kan hänvisas till arbetsplats, där konflikt råder, måste enligt utskottets mening betecknas såsom för den arbetslöse förödmjukande samtidigt som den utgör från statens sida ett angrepp mot den solidaritetsgrund, på vilken arbetarrörelsen bygger och som tillfört samhället i dess helhet stora värden. Slutligen vill utskottet i detta sammanhang betona, att, på sätt motionsvis framhållits, sedan år 1927 frågan om en bestämd gräns mellan vad som lämpligen bör hänföras till nödhjälpsarbeten och ordinarie arbeten å den öppna arbetsmarknaden aktualiserats. Enligt utskottets åsikt bör det icke ifrågakomma, att arbeten, som uppenbarligen böra anses tillhöra den öppna arbetsmarknaden, utföras genom arbetslöshetskommissionens försorg.

Av det nu sagda framgår, att utskottet icke kan förorda den ytterligare utveckling av grundsatserna för den statliga arbetslöshetshjälpen i inhuman riktning, som påyrkas i motionen II: 519. Icke heller finner utskottet tillräckliga skäl vara anförda för ett bifall till motionen II: 469 beträffande ledningen av hjälpverksamheten. Vidkommande motionen II: 520 anser sig utskottet böra uttala, att för det däri berörda önskemålet goda billighetsskäl kunna anföras. Hinder synes icke böra möta för Kungl. Maj:t att beakta de motionsvis framförda synpunkterna, då så av föreliggande omständigheter må synas påkallat. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga de jämkningar i gällande bestämmelser, som i sådant avseende må prövas erforderliga.

Med den ståndpunkt, utskottet sålunda intagit, kan utskottet icke finna det av Kungl. Maj:t äskade anslagsbeloppet tillfyllest. Till förhindrande av att en mera omfattande och mera human hjälpverksamhet skall äventyras genom brist på medel, får utskottet för sin del förorda bifall till de i motionerna I: 291 och II: 463 gjorda yrkandena om anvisande av ett belopp av 8 miljoner kronor för nästkommande budgetår.

Av vad utskottet sålunda anfört, följer, att utskottet icke kan biträda det i motionen II: 519 framställda yrkandet i avseende på fastställande av anslaget storlek.

Utskottet får alltså hemställa,

I) att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förevärande proposition och herrar Möllers m. fl. och P. A. Hanssons m. fl. samt Dahléns m. fl. ovanberörda motioner, I: 291, II: 463 och 469, samt med avslag å herr Järtes m. fl. motion, II: 519, i huvudsaklig överensstämmelse med av utskottet förordade grunder, under femte huvudtiteln, avdelningen sociala verk och inrättningar, underavdelningen arbetsfred, arbetsförmedling, arbetarskydd m. m., för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 8,000,000 kronor; samt

II) att fru Ekbergs och fru Nordgrens motion (II: 520), i mån den icke kan anses besvarad genom vad utskottet ovan anfört, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.»;

2) av herrar *Widell, Bergqvist, Johansson* i Fredrikslund, *Clemedtson, Nilsson* i Bonarp, *Holmgren, Järte* och *Anderson* i Storegården, som ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»I likhet med — — — behovet påkallade.

Enligt Kungl. Maj:ts — — — högre belopp.

Till Kungl. Maj:ts förslag i nu nämnda hänseende får utskottet ansluta sig, dock att utskottet i likhet med socialstyrelsen och på av styrelsen anförda skäl anser, att det absoluta maximibidraget bör sättas lägre än det av Kungl. Maj:t ifrågasatta beloppet av 3 kronor. I likhet med vad motionsvis (II: 519) påyrkats, finner sig utskottet för sin del böra förorda, att sagda bidrag fixeras till 2 kronor.

Såsom av propositionen framgår, har någon ändring av gällande konflikt-direktiv icke ifrågasatts.

I motionen II: 519 har emellertid på given anledning visst förtydligande ansetts böra givas åt de bestämmelser härvidlag, som senast fattades vid 1926 års riksdag.

I detta avseende stadgas för närvarande

'att vid annan partiell konflikt fråga om hänvisning av arbetssökande till därav berörda arbetsställe skall göras beroende särskilt därav, huruvida den lön och övriga villkor, som erbjudas, kunna med hänsyn till de i orten för arbetet gällande arbets- och lönevillkoren anses skäligen. I det fall, att därvid såsom utgångspunkt för skälighetsprövningen lagts för annan liknande yrkesutövning gällande kollektivavtal, bör avseende fästas endast vid faktiskt utgående, lägsta löner eller däremot svarande bestämmelser.'

Till följd av tvist, som uppkommit, hur detta direktiv skall tolkas, då den blockerade arbetsgivaren erbjudit en lön för grovarbetare, som överstiger den av arbetslöshetskommissionen för orten fastställda grovarbetarelön — som ligger till grund för nödhjälpslörens beräkning — har det tillägget ansetts böra göras, att såsom skäligen lön i direktivets mening för grovarbetare den lön skall beräknas, som arbetslöshetskommissionen för nyssnämnda syfte fastställt såsom giltig på orten.

Till denna motionärens mening ansluter sig utskottet. I övrigt anser utskottet någon ändring av nu gällande direktiv icke böra ifrågakomma.

Vad anslagsfrågan angår, har, såsom nämnts, Kungl. Maj:t äskat ett belopp av 3,000,000 kronor, därvid Kungl. Maj:t utgått från, att en behållning å hittills beviljade anslag å omkring 4,250,000 kronor skulle komma att stå till förfogande den 1 juli 1928. Om nödvändigheten av att ytterligare medel till ett så stort belopp, som av Kungl. Maj:t ifrågasatts, anvisas för nästkommande budgetår har utskottet emellertid icke känt sig övertygat. I betraktande av storleken av förefintliga reservationer å hittills beviljade anslag samt med hänsyn till det budgetära läget har utskottet, som förutsätter, att arbetslöshetsutgifterna må i fortsättningen kunna inskränkas under den varmare årstiden i större omfattning än hittills skett, ansett anslaget kunna begränsas till 2,000,000 kronor.

Av vad utskottet sålunda anfört framgår, att utskottet icke kan tillstyrka de i motionerna I: 291, II: 463 och 469 gjorda yrkandena. Vad angår den i motionen II: 520 gjorda hemställan har utskottet, med hänsyn till de konsekvenser ett bifall till de av motionärerna påyrkade ändringarna i grunderna för försörjningspliktig nödhjälpsarbetares rätt till s. k. ortstillägg skulle medföra, icke kunnat förorda ändringarna ifråga.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition och herr Järtes motion, II: 519, samt med avslag å herrar Möllers m. fl., P. A. Hanssons m. fl., Dahléns m. fl. och fruarna Ekbergs och Nordgrens ovanberörda motioner I: 291, II: 463, 469 och 520 till bekämpande av arbetslösheten, i huvudsaklig överensstämmelse med av utskottet förordade grunder, under femte huvudtiteln, avdelningen sociala verk och inrättningar, underavdelningen arbetsfred, arbetsförmedling, arbetarskydd m. m., för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 2,000,000 kronor.»;

samt

3) av herrar Nilsson i Gränebo och Olsson i Kullenbergstorp, som ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»I likhet med — — — behovet påkallade.

Enligt Kungl. Maj:ts — — — högre belopp.

Till Kungl. Maj:ts förslag i nu nämnda hänseende får utskottet ansluta sig, dock att utskottet i likhet med socialstyrelsen och på av styrelsen anförda skäl anser, att det absoluta maximibidraget bör sättas lägre än det av Kungl. Maj:t ifrågasatta beloppet av 3 kronor. I likhet med vad motionsvis (II: 519) påyrkats, finner sig utskottet för sin del böra förorda, att sagda bidrag fixeras till 2 kronor. I övrigt har utskottet funnit skäl icke föreligga för ändring i grunderna för statsbidrags åtnjutande.

Vad anslagsfrågan angår — — — äskade beloppet.

Av vad utskottet sålunda anfört framgår, att utskottet icke kan tillstyrka de i motionerna I: 291, II: 463 och 469 gjorda yrkandena. Vad angår den i motionen II: 520 gjorda hemställan har utskottet, med hänsyn till dekonsekvenser ett bifall till de av motionärerna påyrkade ändringarna i grunderna för försörjningspliktig nödhjälpsarbetares rätt till s. k. ortstillägg skulle medföra, icke kunnat förorda ändringarna ifråga.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition och herr Järtes motion, II: 519, samt med avslag å herrar Möllers m. fl., P. A. Hanssons m. fl., Dahléns m. fl. och fruarna Ekbergs och Nordgrens ovanberörda motioner I: 291, II: 463, 469 och 520 till bekämpande av arbetslösheten, i huvudsaklig överensstämmelse med av utskottet förordade grunder, under femte huvudtiteln, avdelningen sociala verk och inrättningar, underavdelningen arbetsfred, arbetsförmedling, arbetarskydd m. m., för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 3,000,000 kronor.»